

हिमाचलप्रदेशस्य सांस्कृतिकं रिक्तं प्रति संस्कृतस्य

योगदानम्

विषयसूची

क्र.सं.	विषयः	पृ.सं.
1.	पुरोवाक्	i
2.	कार्तज्ञविज्ञप्तिः	iii
3.	प्रस्तावना	1

प्रथमोऽध्यायः

हिमाचलप्रदेशस्येतिहासः

4.	वैदिककालिकः हिमाचलप्रदेशः	6
5.	सिन्धुसभ्यताकालिकः हिमाचलप्रदेशः	10
6.	किरातजातिः / मंगोलजातिः	18
7.	खशजातिः	21
8.	आर्याणां मूलभूमिः हिमाचलम्	24
9.	आर्याणां दासैः सह युद्धम्	25
10.	महाभारतकालिकः हिमाचलप्रदेशः	30
11.	बौद्धकाले हिमाचलप्रदेशः	33
12.	मौर्यकाले हिमाचलप्रदेशः	34
13.	गुप्तसाम्राज्यम्	34

14.	प्राचीनजनपदानाम् उद्भवः विकासश्च	35
15.	दाशराजयुद्धम्	36
16.	हिमालयस्य पर्वतीयक्षेत्रेषु ऋषीणाम् आश्रमाः	38
17.	पर्वतीयक्षेत्रेषु वैदिकराज्ञाम् अरुचिः	39
18.	कुलूतः तथा उल्लूतः	39
19.	कुलिन्दम्	40
20.	त्रिगर्तम्	41
21.	क्रिस्तपूर्व(B.C)२५०तमवर्षतः १५०तमेशवीयवर्षपर्यन्तं हिमाचलप्रदेशः	45
22.	गणराज्यानां पुनःस्थापना	47
23.	शकानां कुषाणानां च आक्रमणम्	47
24.	हिमाचले हर्षवर्धनस्य प्रभावः	47
25.	महमूदगजनविनः आक्रमणम्	48
26.	मुस्लिमाक्रमणानां हिमाचले प्रभावः	49
27.	नूरपुर-कुटलैहड़-जसवां-कुनिहार-नालागढ़- भंगाहल-राज्याणां स्थापना	49
28.	गुलामवंशीय-शासकानां सिरमौरादिराजानामुपरि प्रभावः	50
29.	तुगलकवंशस्य आक्रमणम्	51
30.	सिकन्दरलोधी (Sikander Lodi) महोदस्य	51

अभियानम्

31.	खवासखानस्य विजयः	51
32.	मुगलसाम्राज्यस्य स्थापना	52
33.	15तमे 16तमे च ईशवीयशतके हिमाचलप्रदेशः	52
34.	अकबरस्य दिग्विजयाभियानम्	53
35.	जहाँगीरस्य कागड़ादुर्गे दिग्विजयः	53
36.	औरंगजेबस्य (Aurangzeb) साम्राज्यम्	53
37.	मुगलानाम् आक्रमणम्	54
38.	काँङ्गड़ादुर्गे अधिकारः	54
39.	संसारचन्दस्य काँङ्गड़ाजनपदे प्रभावः	54
40.	महलमोरियां युद्धम्	55
41.	आङ्गलजनानां गोरखाविरुद्धे युद्धस्य घोषणा	55
42.	आङ्गलजनैः सह सन्धिः	56
43.	काङ्गड़ाजनपदस्य पर्वतीयसाम्राज्यानां स्थितिः	59
44.	ई०1846तमवर्षस्य युद्धम्	59
45.	आङ्गल-सर्वकारस्य नीतिः	60
46.	काङ्गड़ाजनपदस्य प्रशासनम्	60
47.	चार्टर एक्ट 1853तमे ई०वर्षे	60
48.	1857तमे ई०वर्षे विद्रोहस्य कारणम्	61
49.	1857तमे ई०वर्षे विफला क्रान्तिः तथा	61

राजनीतिकचेतनाया विकासः

50.	हिमाचलप्रदेशे ब्रिटिशसर्वकारस्य प्रबन्धनम्	62
51.	शिमलानगरस्य महत्त्वम्	62
52.	नवीनयुगस्य सूत्रपातः	63
53.	विदेशिजनानां भूमिका	64
54.	थियोसोफिकल सोसाइटी इत्यस्य प्रभावः	65
55.	कांग्रेसदलस्य जन्म	66
56.	ब्रिटिशशासनस्य प्रभावः	67
57.	कृषकान्दोलनम्	68
58.	स्वाधीनतान्दोलनस्य स्वदेशिसाम्राज्येषु प्रभावः	68
59.	क्रान्तिकारि-आन्दोलनस्य मण्डीनगरान्दोलनकारिषु प्रभावः	69
60.	अन्यक्षेत्रेषु आन्दोलनस्य प्रभावः	70
61.	हिमाचलस्य राष्ट्रियान्दोलने सहभागिता	71
62.	महात्मगान्धिनः हिमाचलागमनम्	71
63.	सुकेतसाम्राज्येषु विद्रोहः	72
64.	हिमाचलप्रदेशे आन्दोलनस्य प्रभावः	72
65.	सुजानपुरस्य सम्मेलनम्	73
66.	साईमन-कमीशनस्य बहिष्कारः	73
67.	भारतसर्वकारस्य अधिनियमः	74

1935तमेशवीयवर्षः

68.	धामीभुशुण्डिकाण्डस्य पर्वतीयराज्येषु प्रभावः	74
69.	द्वितीयविश्वयुद्धम्	75
70.	स्वतन्त्रतान्दोलने हिमाचलीयस्त्रीणां योगदानम्	75
71.	‘भारत छोड़ो’ आन्दोलनम्	76

द्वितीयोऽध्यायः

72.	वैदिककाले हिमाचलस्य भौगोलिकं स्वरूपम्	79
73.	पुराणकाले हिमाचलस्य भौगोलिकं स्वरूपम्	85
74.	आधुनिकहिमाचलप्रदेशस्य भौगोलिकी स्थितिः	86
75.	हिमाचलप्रदेशस्य पर्वतशृङ्खलाः (Mountain Ranges)	88
76.	शिवालिकशृङ्खला अर्थात् लघुहिमालयः (Shivalik or Lower Hills)	88
77.	मध्यहिमालयक्षेत्रम् (Inner Himalayas or Mid Mountains)	89
78.	धौलाधारपर्वतशृङ्खला	89
79.	पीरपञ्जालपर्वतशृङ्खला	89
80.	बृहद्-हिमालयः (Greater Himalaya Or Alpine Zone)	90
81.	हिमाचलस्य नद्यः (Rivers in Himachal)	91

Pradesh)

82.	सतलुजनदी (Satluj River)	92
83.	व्यासनदी (Beas River)	93
84.	रावीनदी (Ravi River)	94
85.	चिनावनदी (Chinab River)	95
86.	यमुना (Yamuna)	95
87.	प्राकृतिकहृदाः (Natural Lakes)	96
88.	हिमाचलप्रदेशस्य प्रसिद्धहृदानां परिचयः	96
89.	चम्बा जनपदस्य हृदाः	97
90.	कांगड़ाजनपदस्य हृदाः	97
91.	मण्डीजनपदस्य हृदाः	97
92.	कुल्लूमण्डलस्य हृदाः	98
93.	लाहौलस्पीतिमण्डलस्य हृदाः	98
94.	शिमलामण्डलस्य हृदाः	99
95.	किन्नौरमण्डलस्य हृदाः	99
96.	सिरमौरजनपदस्य हृदाः	99
97.	कृत्रिमहृदाः (Artificial Or Manmade Lakes)	100
98.	गोविन्दसागरहृदः	100
99.	पौंगहृदः	100

100. पण्डोहहदः	100
101. चमेराहदः	101
102. उष्णप्रस्रवणम् (Hot Water Springs)	101
103. मणिकरणम्	101
104. कसौलप्रस्रवणः	101
105. खीरगङ्गाप्रस्रवणम्	102
106. वशिष्ठप्रस्रवणम्	102
107. हिमाचलस्य उपभाषाः	103
108. कांगड़ी उपभाषा	103
109. सिरमौरी उपभाषा	104
110. क्योँथली उपभाषा	106
111. बरारी	107
112. कुल्लवी	107
113. मण्डियाली उपभाषा	108
114. चम्बयाली	109
115. किन्नौरी	109
116. लाहौली	110
117. तत्समशब्दाः	111
118. तद्भवशब्दाः	112
119. वैदिकशब्दाः	113

120.	हिमाचलप्रदेशस्य लिपिः	126
121.	हिमाचलप्रदेशस्य पारम्परिकशिक्षाव्यवस्था	128
122.	सलतनत-कालिकी शिक्षाव्यवस्था	129
123.	प्रमुखशिक्षणसंस्थानानि	133
124.	पारम्परिकसंस्कृतविद्यालय-महाविद्यालय-संस्थानां परिचयः	134
125.	धार्मिकस्थलानि	155
126.	मसरूर-देवालयः (एकादशशीलोत्कीर्णमन्दिरम्)	155
127.	बैजनाथशिवमन्दिरम्	155
128.	बाबाबालकनाथदेवालयः	156
129.	रघुनाथदेवालयः	157
130.	कालेश्वरमहादेवः	157
131.	शक्तिपीठानि	158
132.	श्रीनैनादेवी	160
133.	श्रीचिन्तपूर्णी देवी	160
134.	श्रीज्वालादेवी	161
135.	श्रीव्रजेश्वरी देवी	165
136.	श्रीचामुण्डा देवी	166
137.	उपसंहारः	172
138.	सन्दर्भितमन्त्रसूची	178

139.	सन्दर्भितश्लोकसूची	182
140.	परिशीलित-ग्रन्थसूची	192
141.	परिशिष्टम्	208